

Posudek

rigorózní práci PhDr. Mgr. Zuzany Válkové „Vyhoštění cizinců z důvodu národní bezpečnosti v kontextu práva mezinárodního a evropského“

Předložená rigorózní práce je věnována významné problematice právního postavení cizinců z hlediska mezinárodního práva a práva Evropské unie. Pokud jde o členění, práce je členěna na úvod, pět částí a závěr, celkový rozsah práce je 118 stran, byla vypracována v listopadu 2011. Práce je jak konstatuje uchazečka v úvodu zaměřena na problematiku vyhoštění jednotlivců (str. 7). V první části se autorka zabývá právem na vyhoštění cizinců. Na str. 13 autorka konstatuje, že právo na vyhoštění upravuje ve větší míře vnitrostátní než mezinárodní právo. Na str. 17 vymezuje definici cizince v návrhu Komise pro mezinárodní právo. Při ústní obhajobě by se měla uchazečka vyjádřit k tomu, zda je pojem cizince obsažen v nějakém mezinárodním dokumentu. Na str. 24 autorka tvrdí, že stát nesmí deportovat cizince na hranice státu, ve kterém mu hrozí, že bude podroben zacházení, které je dle mezinárodního práva absolutně zakázáno. Má tím na mysli obecné mezinárodní právo? Dále konstatuje, že Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod poskytuje pouze nepřímou ochranu před individuálním vyhoštěním (str. 26). V případech omezujících právo na vyhoštění zmiňuje autorka pouze evropskou mezinárodní ochranu lidských práv. Jsou také nějaké limity na univerzální úrovni? V této kapitole zmiňuje i tradiční limity mezinárodního práva pro vyhoštění, kterými má na mysli zákaz zneužití práva a dobré míry. Z čeho tyto limity vyplývají, z obyčejového mezinárodního práva, z mezinárodních smluv apod.? Na str. 27 zmiňuje autorka pouze názory představitelů nauky.

Druhá část rigorózní práce je zaměřena na otázky odlišení vyhoštění od příbuzných právních institutů. Má tím na mysli extradici, předání, deportaci, násilné vyvedení, refoulement. Na str. 31 uchazečka konstatuje, že práva non-refoulement se nemůže dovolávat uprchlík považovaný za hrozbu pro bezpečnost státu a takového uprchlíka by bylo možno i vyhostit. V jakém případě a z jakých důvodů by však uprchlík nemohl být vyhoštěn? Mezi případy uvedené v této části zahrnuje autorka i odepření vstupu. Uvádí zde důvody pro odmítnutí vstupu – veřejný pořádek, mravnost, zdraví a bezpečnost. Znamená to, že stát musí své odepření zdůvodňovat, když jak je dále konstatováno (str.32) uplatňuje svou suverenitu?

Třetí část rigorózní práce je zaměřena na zařazení vyhoštění do právního systému České republiky. Z čeho plyne zákaz vyhoštění osoby na str. 33 do státu kde bude vystavena

mučení či nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu? Čtvrtá část pojednává o vyhoštění cizinců podle práva Evropské unie.

Pátá část pojednává o národní bezpečnosti a o procesní ochraně cizince před vyhoštěním. Na str. 47 se autorka zmiňuje o tzv. Syrakuských zásadách pro omezení a derogaci ustanovení Mezinárodního paktu o občanských a politických právech. Při ústní obhajobě by měla uchazečka vysvětlit jaký je jejich význam. Nejprve vymezuje pojem národní bezpečnost obecně. Konstatuje, že národní bezpečnost v systému vnitrostátního práva obvykle znamená ústavní či zákonné ospravedlnění pro uplatňování práva vůči jednotlivcům (str. 49). Dále autorka vymezuje pojem národní bezpečnost z hlediska ohrožení pramenící z vnitřních vztahů státu. Mezi aktivity cizince ohrožující národní bezpečnost státu zahrnuje terorismus, špionáž, sabotáž, podvratnou činnost, násilí či jinou formu agrese směřující vůči vládě a dalším státním institucím (str.49). Směřovala by sem i účast na aktivitě směřující ke svržení vlády? Tato kapitola obsahuje také pojem veřejná bezpečnost, který jak sama na str. 50 konstatuje je vymezen v judikatuře Evropského soudního dvora. Jeho vymezení má tak právní relevanci pouze pro specifický systém práva Evropské unie. Následně se v této části uchazečka zabývá procesní ochranou. Na str. 55 uchazečka zmiňuje konzulární ochranu podle Vídeňské úmluvy o konzulárních stycích. Při ústní obhajobě by měla vysvětlit jak souvisí konzulární ochrana s vyhoštěním cizinců. Až následně se zabývá úpravou obsaženou v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech z roku 1966. Otázkou je, proč se ještě předtím zabývá partikulárními úpravami.

Kapitola dále zahrnuje úpravu obsaženou v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a svobod. Na str. 64 uchazečka uvádí, že podle vysvětlující zprávy k Protokolu 7 je v pořádku, pokud stát nejprve vyhostí cizince a pak mu umožní nechat předmětné rozhodnutí revidovat, jsou-li dány důvody národní bezpečnosti a veřejného pořádku. Pokud stát vyhošťuje kvůli národní bezpečnosti, podle vysvětlující zprávy toto ospravedlnění postačí samo o sobě a stát nutnost opatření prokazovat nemusí. Případy aplikace Protokolu 7 uvádí autorka dále v kazuistice.

Dále část obsahuje procesní ochranu občanů EU a procesní ochranu příslušníků třetích zemí. Na str. 73 autorka opět zmiňuje zásadu non-refoulement v souvislosti s cizinci. Při ústní obhajobě by měla uchazečka vysvětlit zda se tato zásada aplikuje v souvislosti s cizinci obecně, či pouze je aplikována na uprchlíky. Tato část rovněž pojednává o návrzích Komise OSN pro mezinárodní právo. Při ústní obhajobě by měla autorka zhodnotit význam tohoto návrhu. Dále kapitola obsahuje také podkapitoly o národní bezpečnosti jakožto důvodu pro upření procesní ochrany vyhoštěnému. Do této podkapitoly uchazečka rovněž zahrnuje kazuistiku. Nejprve zde zmiňuje dva případy řešené Výborem pro lidská práva a následně

případy, které řešil Evropský soud pro lidská práva v souvislosti s vyhoštěním cizinců. Mezi případy, které řešil Evropský soud pro lidská práva je zahrnut další předložený Výboru pro lidská práva a také případ, který řešil Mezinárodní soudní dvůr (str. 92 a násl.).

Z práce je zřejmé, že se autorka s danou problematikou podrobně seznámila a osvojila si jí. Z hlediska koncepce, má práce celkově logickou strukturu. V rámci jednotlivých částí, zejména části páté autorka však často přechází od úpravy v mezinárodním k právu EU. Tato část tak nepůsobí zcela konzistentně. Z hlediska mezinárodního práva se zaměřuje zejména na evropskou regionální úpravu následně přechází k úpravě na univerzální úrovni.

Po stránce jazykové je práce napsána srozumitelným jazykem a autorka použila pro zpracování řadu odborných děl českých a zahraničních autorů, příslušné dokumenty. Vycházela rovněž z internetových zdrojů, práci s literaturou dokládá rovněž na 310 poznámek po čarou.

Práce splňuje požadavky kladené na rigorózní práce a **doporučuji** jí k ústní obhajobě. Při ústní obhajobě doporučuji, aby uchazečka odpověděla na otázky a připomínky obsažené v posudku a na otázku zda v mezinárodním právu vzniklo či vzniká obecné pravidlo či pravidla týkající se vyhoštění cizinců.

V Praze dne 9. ledna 2012

doc. JUDr. Jan Ondřej, CSc., DSc.